

TALLINNA POLÜTEHNIIK

TPI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, KOMSOMOLIKOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 9 (1089)

Reede, 18. märts 1983

XXXIV aastakäik

• LOOMINGU PRIORITEET •

«Jõngermann, kevade on tulnud.»

«Onu, näita.»
«Läki.»

Me kõndisime pikkade sammudega. Kraavides sulises sulavesi. Maa lõhnas. Vajusime kallisservadeni mudasse. Tegime palituhõlmad lahti. Olime väsinud. Ja meil oli hea.

«Kus ta on?» küsib väike-mees.

«Kes?»
«Kevade.»

Jõngermann, ära otsi teda tuulepesast ega taevavarannalt. Ta pole kuskil ja ta on kõikjal. Ta on tuulehinguses ja rohulibles, ta on miinus ja sinus. Jõngermann, kevade oled ju sina.
(V. Panso «Naljakas inimene»)

21. märtsil kell 7.39 algab kevad

PARTEI-
KOMITEES

17. MÄRTSIL

* NLKP liikmeiks võeti vastu majandusteaduskonna I kursuse üliõpilased Alla Gribanova ja Valeri Rastorgujev, masinaehituse tehnoloogia kateedri töötaja Andres Sarri.

* NLKP liikmekandidaadideks võeti vastu NLKP ajaloo kateedri kabinetijuhataja Aleksander Sidelnikov, filosoofia kateedri assistent Andres Krigul, majandusteaduskonna üliõpilane Ants Prii ja mehaanikateaduskonna üliõpilane Armin Mutle.

* TPI parteikomitee otsuste «Kunstilise isetegevuse olukor-
rast TPI-s ja selle perspektiividest» ja «Huvialaklubide tööst»

täitmisest rääkisid M. Graf ja O. Pihlamägi.

* Rahvakontrolli peagrupi tööst ja aruandevalimiskoosolekute läbiviimisest kõneles L. Varik.

* Ehitusteaduskonna parteibüroo aruande teaduskonna komsomolibüroo juhtimisest ja õpperühmade komsomoliorganisatsioonide töö aktiveerimisest esitasid V. Arhangelski, E. Saul, V. Segerkrantz, J. Busch.

* Tehti kokkuvõtted 1982. a. tsiviilkaitse tööst ja uutest ülesannetest.

* Üliõpilaste töösuve organiseerimisest rääkisid R. Vihvelin ja E. Saul.

* Kinnitati EÜE-83 funktsionärid.

Nõukogude kõrgkooli tänane töö on otseselt rahvamajanduse kaadri vajaduste rahuldamisega. Põhirõhk on nihkunud spetsialistide ettevalmistuse taseme tõstmisele ja kõrgkoolide teadlaste teadusliku potentsiaali tõhusamale kasutamisele. See põhimõte on välja töötatud NLKP 26. kongressi poolt ning täpsustatud partei ja valitsuse viimaste aastate otsustes. Nii on kindlaks määratud kõrghariduse arenguteed ja ülesanded majanduse edasise intensiivistamise tingimustes.

Viimastel aastatel on tege-
likkuses konkreitseerunud ühiskonna ja tootmise nõudmised kaadri haridusele, teadmistele ja oskustele. See on saanud aluseks õppeplaanide ja programmide korrigeerimisele kõrgkoolide kõigil 450-l erialal. Kaasaegse majandusliku mõtlemise süvendamiseks üliõpilastes suurendatakse fundamentaalteaduste rolli. Täiustatakse laia profiiliga spetsialistide ettevalmistust. Et need valdkandid täielikult ühiskondliku tootmise automatiseerimist, uue tehnika loomist ja juurutamist, tooraine- ja energeetikaressursside ratsionaalset kasutamist.

Kõrgemale tasemele tõstetakse tänapäevase elektronarvutustehnika (kaasa arvatud mikroprotsessorvahendite) õppimise. Põhjaliku ettevalmistuse peavad selles saama kõik spetsialistide kategooriad.

On selge, et ainult üks sisuline uuendus ei suuda veel tagada täielikku edu tulevase kaadri kujundamisel. Pingelise õppeprotsessi saavutamiseks on vaja täiustada õpetamise meetodeid.

Sellest lähtudes kasutatakse kõrgkoolides üha laiemalt probleemseid loenguid. Seminarides ja praktilistes tundides vaadeldakse tootmises tekkivaid konkreetseid olukordi, üle 400 kõrgkooli kasutavad õppetelevisiooni süsteeme.

Kõrgkoolis tehtava kommunistliku kasvatuses tuum on tulevaste spetsialistide marksistlik-leninliku maailmavaate kujundamine. Seda ülesannet teenib ühiskonnateaduste järjepideva õpetamise süsteem. Ainult teoreetilistest teadmistest jääb väheseks. Üliõpilastest peavad kasvama meie ühiskonna teadlikud kodanikud, distsiplineeritud ja ettevõtlikud, leppimatud rüütiini ja formalismi suhtes. Selliseks aitavad üliõpilast kujundada ühiskondlik-poliitiline praktika, ühiskondlike erialade teaduskonnad.

Tulevasele spetsialistile vajalikud omadused kujunevad kõige täpsemalt otseses seoses valitud erialaga. Seepärast on vaja veelgi tihendada kõrgkooli ja rahvamajanduse, õppekasvatustöö ja praktika sidemeid.

Algust on tehtud lõpetajate suunamisega otseste sidemete kaudu tellijatega. Kavandatakse

se abinõusid kaadri majandusliku ühiskondlik-poliitilise ja juhtimisalase ettevalmistuse tõhustamiseks, õhtuse ja kaugõppevormi haridustaseme tõstmiseks.

Kuid kõrgkoolid võiksid saavutada palju enam, kui rahvamajandusharud neid sagedamini toetaksid. Mõned majandusjuhud suhtuvad kõrgkooli endiselt tarbijalikult. Vaatamata teravnenud vajadusele tööjõuresursside järele uuritakse tulevikunõudmisi spetsialistidele veel vähe. Üle 70 liidulise ja vabariikliku ministriumid ja keskasutus pole suutnud viie aasta jooksul täita valitsuse otsust – töötada välja ja viia ellu oma majandusharu normatiivseid vajadusi kõrgharidusega spetsialistide järele. Paljuski ei kasutata lõpetajaid vastavalt erialale, ei kindlustata elamispinnaga. Ei ole lahendatud paljude spetsialistide kategooriate töötasu probleemi. Ettevõtted suurendavad vahel teadlikult vajadust noorspetsialistide järele, et kasutada neid nn. tootmise kitsaskohtades, arvestamata nende eriharidust. Samas aga ehituses, kaubanduses, transpordis ja teisteski majandusharudes on juhtideks üsnagi tihti inimesed, kes ei oma vastavat kvalifikatsiooni. Arvatavasti sõltub siin palju ka kõrgkoolist endast.

Kõrgkooli tegevuse kohta ei saa otsustada ainult üksiknähtajate kaudu. NLKP 1982. aasta novembripleenumil märgiti, et põhiliseks kriteeriumiks on töö lõpptulemus – ühiskonna vajaduste rahuldamine aste. Just neilt seisukohtadelt lähtudes analüüsis Kõrg- ja Keskerihariduse Ministrium kõrghariduse, töötas välja laialdase abinõude programmi 11. viisaastaku kolmandaks aastaks. Peatähelpanu pööratakse kõrghariduse sotsiaal-majandusliku efektiivsuse tõstmisele, plaani- ja töödistsipliini kindlustamisele. Praegune ülesanne on kavandatu täitmise käigus reaalselt kasutada kõrgkoolide potentsiaali ühiskondliku tootmise intensiivistamiseks.

Kui räägitakse üliõpilaste kommunistlikust kasvatamisest, teadusuuringute arendamisest, spetsialistide ettevalmistuse planeerimisest, kerkivad kohe üles küsimused organiseeritusest, loomingu distsipliinist, nõudlikkusest kaadri suhtes, rangest kontrollist, algatusvõime arendamisest. Meil tuleb veel palju teha kõrgkooli juhtimise täiustamisel, et saavutada vastuvõetud otsuste sügavat põhjendatust, operatiivselt vastata majanduse, teaduse ja kultuuri vajaduste muutumisele.

NSVL kõrg- ja keskerihariduse ministri V. JELJUTINI artiklist 22. veebruari «Pravdas»

MARKSISMI-LENINISMI ÜLIKOO LIS 23. märtsil peab ENSV Ministrite Nõukogu Plaanikomitee esimehe asetäitja V. Rosenberg I ja II kursusele loengu teemal «NLKP Keskkomitee maipleenum (1982. a.) ja ENSV ülesanded tootlusprogrammi täitmisel». Seminari teemaks on I kursusel «Elu mõtte ja õnne küsimus leninlikus eetikas», juhendab dots. K. Vimmsaare, II kursusel «NLKP 26. kongress sotsialistliku demokraatia arengutendentsidest», juhendavad dots. V. Arhangelski, dots. R. Mikenberg ja filos. kand. G. Sootla.

AUTOMAATIKAPÄEV oli 12. märtsil.

INSTITUUDI DOONORIPÄEV 9. märtsil loeti kordalainuks, olgugi et planeeritud 300-st jäi puudu 36. Igalt teaduskonnalt oodati 50 doonorit, tuld aga nii: ehitusteaduskond – 64, mehaanikateaduskond – 57, majandusteaduskond – 49, automaatikateaduskond – 49, keemia- teaduskond – 27, energeetikateaduskond – 12, muud üksused – 7.

Väikeste arusaamatuste pärast tootlusele palub söökla juhtkond vabandust.

Aitäh tublidele doonoritele ja koididele dekaandidele abi eest.

Kohtumiseni järgmisel doonoripäeval.

KUJUTAVA KUNSTI RAHVAILIKOOLIS pidas M. Eller loengu soome tänapäeva skulptuurist.

TEATRIKUUD tähistati 16. märtsil Taidlejate Majas, kohtuti TPEDI näitejuhtimise eriala tudengitega.

FILMIKLUBIS näidati «Tallinn-filmi» dokumentaalfilme. Täna korraldavad filmiklubi ja instituudi ohutu liikluse komisjon filmiseansi «Riski kilomeetrid» (prantsuse värviline põnevusfilm).

RUUDOLF POLDMÄE AUSTAMISOHTU oli 14. märtsil Taidlejate Majas.

ROCKIKLUBIS oli 14. märtsil O. Osolin. Kuulamiskava oli Led Zeppelinst.

RAAMATUKOGUS avati 16. märtsil näitus toiduainete tehnoloogialasest kirjandusest. 17. märtsil oli seal infopäev toiduainete tehnoloogidele.

NAISTEKLUBI ja NOORTE ABC ÜHISÜRITUS – meedemonstratsioon oli uues kohvikus 17. märtsil.

TPI AKADEMIILINE NAISSKOOR esineb 18. märtsil «Estonia» kontserdisaalis.

UUE 12-KÜITELISE «ESTI NÕUKOGUDE ENTSUKLOPEEDIA» kokkuseadmine on jõudnud niikaugele, et peatoimetuse saatis tutvumiseks maketi esimese osa ja märksõnastiku projekti. ENE makett ja 31 temaatilist märksõnastikku ootavad kõiki huvilisi instituudi raamatukogu üldlugemissaalis rõdul. ENE peatoimetuse aga ootab teie märkusi ja ettepanekuid.

EUROOPA MEISTRISKS jääpurjetamise DN-klassis tuli instituudi majandusteaduskonna üliõpilane VAIKO VOOREMAA.

INTERKLUBIS oli 17. märtsil külas U. Kalvik, kes vestles teemal «Purjehajaga Lääne-Saksamaal».

TOIDUAINETE TEHNOLOOGIA ERIALAPÄEV on 19. märtsil aulas.

POLIITINFORMAATORITEL oli 16. märtsil külas prokurör, õigusnõunik J. Värtina. Loengu teemaks «Riiklik distsipliin».

RAHVAKONTROLLI PEAGRUPPI aruandevalimiskonverents on 21. märtsil aulas.

VABA

AJA

SALA-

DUS

Milles see peitub? Miks ühel vaba aega kunagi pole, teine aga ei oska sellega midagi peale hakata? Kumb on soodsamas olukorras? Kust algab ja kus lõpeb meie vaba aeg?

Alguses oli kõik lihtne. Eelkooliaegses röömsas põrsapõlves selliseid küsimusi ei tekkinud. «Tõine aeg» oli siis väga suvaliselt defineeritav, vaba aja kasutamise võimalused ahendatud piiratud huvideringiga: lelukastist kaugemal vaevalt et oskaksid midagi teha (v. a. pahan-dusi). Vaba aeg tekkis ilmselt koos õppetööga. Koolitöö, esimesed kodused ülesanded ja kohustused võtsid võimaluse teha seda, mida tahad ja millal tahad. Algas kohustuste aeg. Kindlama piiri sai meie jaoks ka vaba aeg. Kohustus' arv ja määr kasvas vastavuses meie vanusega. Vähenes vaba aeg, varieerusid võimalused selle sisustamiseks.

Kä tudengina tekib või jääb üle aeg, mida me otseselt ei ole kohustatud kulutama ühele või teisele ülesandele. Mida peale hakata? Ühed unistavad puhkehetkest kui töövabast ajast tema lihtsamas tähenduses, jäädes «passiivseteks vaatlejateks». Paremal juhul ootama seda head inimest, kes talle elamuse suhu topiks. Ja kuna tihti selline inimene ka leidub (selle inimese tööks ongi teiste vaba aega sisustada), siis tudeng ei hakkagi oma vabale ajale erilisi nõudeid esitama. Küll aga nõuab võimalusi meeldivaks ajaveetmiseks. Ja üha kõvema häälega. Siit ka need kauge-ltki mitte haruldased tudengid, kes näevad ainsa akumulaatsioonivahendina kokteilikõrre inimest või siis õllevahut ja vahualusega tutvumist. Loomulikult ei pea kõrgkool karskuse-ltks muutuma. Küll aga ei saa õigustada kannatajailmelisi tarkusenõudlejaid varahom-mikustes loengutes (köva vend, jõudis ikka kohale).

Teised ei oska või ei taha nii lihtsalt aega surmata, valitakse sobiv huvialaring või -klubi. Sisuliselt võetakse lisakohustus, et vabaneda aja ülejäägist, teisalt aga kannatatakse selle puudumise pärast. Tunduvalt edumeelsemad, aga... Ollakse liig-harjunud tasukompensatsiooni-

ga iga kohustuse täitmise eest. Kas ka huvialaringis? Üks mu tuttavatest loobus ideest minna rahvaulikooli vaid seetõttu, et stuudiumi lõppu ei krooninud tunnistus-diplom. Ilmne paradoks: me vajame «dokumenti» ka oma huvide kohta. Selle kohta, et näe, sel aastal ma huvitusin «a»-st, tol aastal «b»-st, aga sel aastal mul paraku mingeid huvisid polnud (loe: selle aasta kohta mul pole huvialatunnistust ette näidata). Kui just dokustaate ei anta, peab tegevusala olema pop, raskesti lipipäsetav või iseloomustama sinu «erilisi, looduse poolt antud eeldusi». Soovides kuuluda mingisse «erilisse» grupeeringusse, aetakse taga sisuliselt pseudopopulaarsust. Mee-nub, et Alkibiades, Ateena riigimees ja väejuht, raiunud kord oma koeral saba maha. Kui talt põhjust küsiti, vastanud mees: «Tegin seda kõike ainult selleks, et ateenlastele kõneainet anda.» Kas ei soovi-ta vahetevahel sama mõttetute vahenditega populaarsust saa-vutada?

Meie instituut on tõsitehniline kõrgkool. Enamus õpetata-vast-õpitavast on seega tugeva «raualise kõrvalmaitsega». See peaks tegema ettevaatlikuks. Igakülgselt arenenud inimene võiks olla eesmärgiks omaette. Ja ilmselt peakski olema. Hu-manitaartudengi poolt õpitu leiab igapäevast rakendust tunduvalt kergemini, olgu kas või meeldivas jututeemas. Tooksin ühe puhtteoreetilise näite, kui kohtuksid tehnikatudeng ja kunstitudeng. Nendevaheline vestlus postimpressionismist või siis Viiralti psühholoogilistest portreedest näiks kõrvalseisja-le normaalsena. Küll aga oleks imelik, kui jutuaiet pakuksid Carnot' ringprotsess või koordi-naatsisetreipingi nurkliikumise täpsus. Paradoks, kas pole?

Loomulikult on kõik eelpool-toodu vaieldav, nii mõnedki ebameeldivad tahud liigkarmilt üldistatud. Paraku on tõrvapii-sa ja meepoti vahel ikka endine.

Milline sa siiski oled, vaba aeg?

EDUARD TÜR, AO-81

KARL MARX

1818—1883

«TEADUS EI OLE SUGUGI MINGI EGOIST-LIK LÖBU, JA NEED ÖNNESEENED, KES ENNAST TEADUSELE PÜHENDADA VÕIVAD, PEAVAD ISE ESIMESTENA OMA TEADMISED INIMKONNA TEENISTUSSE ANDMA.»

K. MARX

Iga grupp on omanäoline, iga matk kordumatu. Kõigile matkadele on aga ühine: enesele uue avastamine ning läbi matkarõõmude ja -raskuste matkasõpruse karastumine. Küllap leidub seda ühist ka matkapäeviku kildudes, mis välja nopitud ühe grupi kroonikaraamatust. Tutvuti Väike-Kaukasusega Gruusia NSV-s Bakuriani lähistel.

* * *

Bakuriani, üks Taga-Kaukaasia suusaspordikeskusi. Juba kitsarööpmelise Boržomi-Bakuriani mägi rongi (rahvasuus «kukuška») vaguniuksest välja ronides märkad möödalibisevaid hobuvoorimeeste saane, koor-maks eksootilisest saanisõidust võlutud päevitunud nägudega turistid. Alustame meiegi sõitu eemal valendavate mäenõlvade suunas, lootes vaid oma ihurammule ja suuskade abile. Esimesed ebakindlad meetrid... Matk algas!

* * *

Sooh, korras! Esimene matkapäev on õhtusse jõudnud. Nüüd on higi pühkides mahti märke-gata, kui lõbusalt vuliseb kuus-ke-de, nulgude ja põõkpuude va-hel vallatu mägi jõeke. Mäenõlvale püstitame oma «õomaja», kütame ahju korralikult soo-jaks. On harjumatu ereda tähepaistega öö.

* * *

Küll tuiskab, küll tormab! Ja loobib luba küsimata lund vas-tu nägu. Prillid ette! Ega külm

mu ninaotsa veel valgeks pole näpistanud? Tormimaskid ette! Kus siis see küla on? Kaua me veel peame vastu tuisku ja tuult tammuma? Juba hämar-dub. Kodus jooks praegu sidru-niivilu või kirsimoosiga teed, vaataks telekat. Jalad on ka täitsa väsinud, parema jala suur varvas tulitab — villid muidu-gi. Näonahk kirvendab, aga lõunamaa päikese stii see küll ei ole. Ega see matkale tulek vist üks õige tegu olnud. Läbi tuisu nagu vilkus mingi tuli. Küla, Talatskuri küla! Varsti oleme kohal, õõmajani pole enam ka-heksat kilomeetritki. Sooh, vä-simusest nõtkuvate põlvedega said need mõnisada meetrit lä-bitud. Nüüd pragiseb koolimaja klassitoas ahjus lõbus tuluke, kuum tee kraabib kurku ja pe-

letab kehast viimase külmaraa-su. Pärts lahe matkapäev oli!

* * *

Talatskuri küla. Armeenia küla keset Gruusiat — juba see on huvitav. Keskkoolis õpetat-akse lapsi armeenia keeles, paljus on märgata erinevusi lähedalasuvatest gruusia, osseedi ja kreeka küladest. Kust pärineb selle kandi kirevus? Põhju-seks paarisaja aasta eest toimu-nud türklaste rännakud-rünna-kud, mille käigus lõunast suruti siia, Trialeti mäeaheliku lõuna-nõlvale armeenlased, edelast aga kreeklased.

Kaunis ja omapärane on siine rahvas. Talatskuri küla asub samanimelise järve kaldal 2000 m kõrgusel üle merepinna. Järv on küllaltki suur — 7 km

pikk ja 3 km lai, kohati üle 100 m sügav. Kohalik kalapüü-gibrigaad toob aastas kaldale üle 100 tonni kala, põhiliselt forelli ja järvelõhet. Ebaharilik on see, et järvest ei voola välja ühtki jõekest ega oja. Järvenõgu piiravad mäed tõusevad vee-peglist ligi kilomeetri võrra kõrgemale. Kõrvaltvaatajana tundub, et siin oleks lausa ideaalne paik mägiuurordi väljaehitamiseks.

Kuid kõige tugevamini tunne-tame erakordsust ja meelikõit-vust siinsetes inimestes. Igast külalisest (ka matkajaid võetak-se kui külalisi) tuntakse suurt rõõmu. Sellega kaasneb küla-lislahkus, tähelepanu ja kostita-mine, mis lõunamaise tempera-mendi valguses ja meie põhja-maiste suhtlemisharjumuste tõttu muutub meile ajuti lausa väsitavaks. Põhiliselt puutume kokku meestega, naised on ko-duste toimetustega ametis. Maitseme külakostiks toodud ar-meenia rahvusliku suure pann-koogi sarnast leiba lavašši, hammustame peale lambajuus-tu ja riülpame kohalikke jooke ning räägime pererahvaga maailmaasjadest, mis Kaukaasia poegadele ja eestlastele ühtviisi tähtsad, ühtmoodi hingeläheda-sed. Põhiliseks tegevusalaks on karjakasvatuse. Metsatutel mäe-nõlvadel ja platoodel leidub häid suvekarjamaid, kus leh-mad ja lambad piisavat kõhu-täidet leiavad. Talveks aetakse kari mägedest alla farmidesse. Tegeldakse ka põlluharimisega. Mägedes lõigatakse vulkaanilis-est kivimisteh ehitusplokke.

Tõuseme mööda Hrami jõe järsunõlvalist salkorgu Džam-Džamo kuru suunas. Org tõuseb mäeharjale aina lähemale. Mõõ-dume karjuste suveonmidest, mida koššideks nimetatakse ja kus matkajad vahel oma õõ-laagri üles löövad. Orunõlvale jääb igivana kalmistu mitme-saja inimese matmiskohti mär-kiva omapärase kiviplokiga. Kirjad kividel on gruusiakel-le sed, kuid sinni- ja surmadaa-tumeid märkivatest numbrist saame aru. Siit selgub ka, et kalmistule maeti veel käesoleva sajandi keskel. Miks jätsid mä-gilased oma põlisküla maha? Kas on elu selle all orus asuva-tes suurküladel vähem vaevari-kas või ehk sealne leib mait-savam?

* * *

Gvdžareti küla, kümnekonna ki'õmeetri jäisevõitu laskumis-tee järel Gverdisulani küla — ja ongi matk lõppenud. Veel viimased südamlikud jutuaja-mised mägi külade rahvaga, veel mõned fotoaparaatide katiku-plõksatused tänavaservalt meid uudistavate lehmade-lammaste notsude ja eemal valendavate mäeharjade suunas. Boržom, sealt edasi rongile. Nägemiseni, küllalislahke Väike-Kaukasus!

ALEKSANDER KILK, TPI matkaklubi esimees ja KALEV VÄLISTE, AV-21

KALEV VÄLISTE foto.

VASTAB SULEV NÕMMIK

* Millised olid Teie poisipõlve unistused? On need täitunud?

S. N.: «Ma ei usu eriti neid inimesi, kes räägivad, et nad lapsena palli ei mänginud, vaid riputasid kohe kuuriuksele eesriide ja tegid näitemängu. Palli sai mängitud ja näitemängu sai tehtud. Ka kuuriukse eesriide oli olemas. Ema tuttavad olid draamateatris ja ma käisin küllaltki tihti teatris. Arvan, et unistused on üldjoontes täitunud.»

* Kus ja kuidas möödusid Teie õpinguaastad?

S. N.: «Õppisin paar aastat toleaeegses inglise kolledžis. Kunstialuseid õpetas selles Salme Reek. Temalt sain ma esimesed teatriteadmised ja tantsusammud. Ka iga-aastased aruandekontserdid olid meie saalis Salme Reegi seade järgi. Kui olin kooliealine, polnud õiget teatrikooli. Lavakunstika-teeder oli veel loomata ja endis-aegne teatriinstituut, kus olid minust vanemad mehed Jüri Järvet ja Eino Baskin, likvideeriti. Oli vaid balletikool, mille direktoriks Anna Ekston. Läk-singi tema juurde. Ma isegi ei oska öelda, kas mul erilist annet oli, aga selle kooli ma läbi tegin.»

Õpinguis olin ma keskpärane, sest klassikalise tantsu eeldused olid mul väikesed. Ma ei ole elus kunagi prints olnud — kasv on väike. Näitlejameisterlikkusega sain hakkama igal pool. Keskkooli täppisteadused füüsika ja matemaatika polnud mulle meelepärased. Keeled ja ajalugu — need olid midagi muud.

Tavaliselt küsitakse, et mida ma teeksin, kui saaksin elu uuesti alata. Ma arvan, et ma katsuksin end ajastada nii, et ma saaksin kätte teatrikooli. Põhikooliks oli mul ikkagi Tallinna Koreograafikool, kus õpetati tööd tegema ja mitte kartma higi valamist. Ma olen tänulik Anna Ekstonile, kes oli teatris minu ballettmeister, pea-

ballettmeister, minu eriala õppejõud.»

* Millal jõudsite arusaamisele, et Teie ainuõige koht on teatris?

S. N.: «Ma ei ole tänaseni kindel, et mu ainuõige koht on teatris. Arvan, et teatri alal küll. Olen viljelnud palju žanre. Tantsinud, estraadil olnud, stsenaarist ja libretist olnud, näitejuht, assistent ja lavastaja olnud. Kõige enam tegutsen estraadil. Kujud, mis rahva hulka on läinud nagu «pirukalee» ja Ärni, on otsitavamad kui ma ise. Kõige raskem on muidugi lavastada. Kõige enam aega, pingutust ja närvi nõudev töö on näitejuhul.»

* Milline roll on Teile kõige südamelähedasem? Kindlasti on Teil ka oma unelmateroll?

S. N.: «Praeguses eas mul oma unelmateroll täitumine enam ei õnnestu. Pole enam biomehaanikat, nooruslikku kehavaldamist. Noorena oleksin tahtnud mängida Hitlerit. Mänginud olen suhteliselt vähe. Olen näitejuht ja tantsija olnud. Tantsisin siis, kui ma võrdlemisi sale olin, nagu tantsija ikka. Sel ajal tegin ka karakterrolle nagu Falstaff, samuti eunuhhe ja kindraaleid, kus mulle vatist kõht ette pandi. Nüüd aga, kus ma oma kõhuga tantsida võiksin, mind ei taheta enam.»

* Millise osa hõlmab Teie elust teater, millise kirjutamise, millise filmikunsti?

S. N.: «Kirjutamine ja teater on seotud, sest minu libretosid on «Estonias» mängitud ridamisi ja minu (õigem oleks öelda meie, sest teen koos Ülo Raudmäe ja Enn Vetemaaga) libretode järgi on mängitud ka Moskvas, Riias ja Soomes. Aga muu kirjutamises olen diletant. Olen kirjutanud ka mõned raamatud (julgen isegi nii öelda). Üks neist on teatriseikade kogum, kus olen üles tähendanud koomilised lood, kaskaadjuhtumid.

Teine on mõnevõrra tõsisem, novellide raamat. Üht-teist avaldas «Looming». See on pealkirjastatud «Sõrve maanteel». Mul on Sõrve kandis elamine ja üldse olen oma elust palju Saaremaal veetnud: lapsepõlv filmid tegin Saaremaal ja ka praegu, niikui mul väheke aega on, sõidan suvisesse maamajja. Loodan, et kunagi mu jutud ilmuvad ka raamatuna. Praegu ei ole nad vast ka nii valmis, et ma neid kirjastusele võiksin pakkuda. Olen lihtsalt kilde avaldanud «Noorte Hääles», «Sirbis ja Vasaras», «Kultuuris ja Elus.»

* Teil kui näitejuhul ja lavastajal on kindlasti ka probleeme, mis südamevalu valmistavad?

S. N.: «Ülikõrge ja üllalaitus, mis on viimastel aastatel tavaks saanud. Kui keegi on midagi hästi teinud, leiavad kõik ajakirjanduslikud allikad ja retsensendid, et ta on geenius. Tehku ta edaspidi mis tahes. Või kui keegi hammaste vahele võetakse, siis jääb ta sinna kauaks. Selline suhtumine ei kõlba kuhugi. Me oleme alati õnnelikud, kui teatrisse ilmub geenius. Võiksin meie teatripildis nimetada suurmeister Ants Lauterit ja loomulikult Voldemar Pansot. Aga vaevalt, et noor, kes teatrisse ilmub ja ühe või kaks asja hästi teeb, kohe geenius on. Ja vaevalt, et ka need, kes meil kriitika piigi alla on sattunud, lõpuni nii hullud on. Teater on professionaalne asutus, siin ei hoita neid, kes töötada ei oska.»

* Teatripublik nüüd ja 10 aastat tagasi?

S. N.: «Mingit erilist radikaalset vahet märgata pole. «Estonia» järgi arvestades arvan, et praegu käib meil rohkem rahvast kui kümme aastat tagasi. Või-olla on see kiituseks «Estoniale», võib-olla aga rahvale, kes pidevalt areneb ja teatrit rohkem lugu peab. Või ka hakkab pidama juhul, kui teater ennast õigustab.»

* Noored ja teater. Kuidas on noorte suhted teatriga?

S. N.: «Arvan, et alati head. Tundub, et need mõnevõrra kampaanialikud üritused (näiteks teatrikuu) aitavad. Kas nad end ka täielikult õigustavad, ei tea, aga igal juhul toovad nad kasu, sest sidemed muutuvad tihedamaks, teatrirahvas käib rohkem väljas, rohkem kohtutakse inimestega ja rohkem tullakse ka teatrisse. Kuigi meie teatril pole seda muret, et vaatama ei tulda.»

* Kas inimene saab olla absoluutselt õnnelik? Olete Te õnnelik?

S. N.: «Absoluutselt õnnelik? See on abstraktne mõiste ja ma ei usu, et absoluutselt ja ideaalselt esineb selle sõna täielikus mõttes. Julgen arvata, et ma olen õnnelik. Ma töötan alal, mis mulle meeldib, mul on tore pere, mul on võimalused. Mind tuntakse ja ajuti ka hinnatakse. Muidugi, olen õnnelik.»

* Mis Teid inimeses kõige enam köidab, mida vihkate?

S. N.: «Otsekohesus ja ausus. Kõige enam vihkan ebaausust. Ja kuna teatriinimene olen, siis ebaausalt organiseeritud intriige.»

* Mida Te kõige rohkem armastate?

S. N.: «Armastan elu ennast.»

Küsitles
RAIVO LINNAS, MM-63

ENNO TAMMER

KUUBA — GUADELOPE — KANAARI SAARED — TU-NEESIA — KREEKA — TÜRGI

Ohtuks olid kõik 300 Nõukogude noort kutsutud Havanna (ühtlasi kogu Kuuba) suurimasse ja parimasse varieteesse TROPICANA-sse. Kolmsada ei loe Tropicana (tõlkes: troopika tüdruk) midagi. Lahtise taeva all võib ühest etendusest osa saada 1000 (loe: tuhat) turisti. Jah, põhiliselt on see koht mõeldud turistidele. Varieteesaali kõrval on hotell, nii et mõni võib otse toast astuda kauneid kuubatare vaatama.

Bussijuhid, teades kuhu sõit on, otsustasid ka omalt poolt meid lõbustada. Teha nii öelda eelsoojendust. Läks võidusõiduks. Ikka vups-vups ühest ja teisest mööda, siis vups, ja oleme jälle viimased. Nii kuni Tropicani välja.

Lahtise taeva all, eri tasapindadel, palmide keskel, värviliste projektorikiirte vihkus laud ja toolid. Ja inimesed sagimas. Satume oma meeskonnaga istuma otse suure lava vastu. Lava, millest taamale jääb eesriidega varjatud esinejatepool. Otse üle lava on roheluses peidus peegelsein, mis võimendab veelgi massilisust. Inimesi koguneb. Paistab orkester. Kõlavad ladina-ameerika rütmid. Suure lava peal kisub tantsuks. Kadedusega jälgid mõne pruunika paari sujuvat libisemist.

Stopp. Mis? Juba kõik? Eesriide on jälle ees. Vaikus. Mõned luristavad Kuuba rummi limonaadiga segi.

Akki käib läbi saali kerge nõksatus. Meie käelatuses olev suur lava kerkib 50 cm võrra kõrgemaks. Ja juba on ka poolpaljad näitsikud laval. Üks hurmavam kui teine. Taamale jääv orkester lööb pildid mürtsuma. Koor alustab laulu. Sihvakad jalad vihisevad läbi õhu.

Kogu see etendus rabus oma üldmastaapidega: üheaegselt võis tantsijatare näha mitmel erineval laval (väikesed lavasid kerkis igale poole nagu seemi), tantsiklemas laudade vahel, rabus oma terviklikkuse, hoogsuse ja sundimatusega. Tüdrukute liikumine oli vaba ja rahulikult temperamentne, nende liikmed hästi «õlitatud». Tüdrukud ei teinud tööd, vaid liikumise, tants, laulud ja ka naeratus on nende elu. See, kuidas nad suutsid etenduse jooksul mitmeid kostüüme vahetada, tundub müstikana. Nii nagu seegi, et kordagi ei juhtunud väiksematki apsu. Saadav nägemus oli niivõrd kirju, et lüüsi esimese hooga pea segi. Aga kui hakkasid millestki aru saama, oli lava tühi. Kogu see «viiu» oli väldanud ligi poolteist tundi.

Pärast tantsijatare on tüelik pingelang. See, et lavale kargab Bulgaaria ansambel ja kukub rockiheliseid välja tinistama, jätab täiesti külmaks.

Araminek on tormiline. Kõik sumiseb, podiseb ja helisebki. Nähtust-kuldust segasena kipub endalgi hing hõiskama. Jajah ning pole sugugi imelik, et Eesti meeskond lööb Kuuba parimas varietees lahti valjuhäälselt eestikeelse saksa päritoluga õllelaulu.

Hüvasti jätti giid Diegoga, kes näitab tänavale, kuhu ta minema hakkab, ja ütleb: «Kui Havannasse juhtute, tulge mulle külla. Tulge siia tänavale ja küsige Diegot. Ma olen selle tänavale ainuke Diego.» Noogutame. Tuleme, kindlasti tuleme.

Sadamas jätame hüvasti bussijuhiga. Ka tema kutsub külla. Nüüd oleks tšesti nagu põhjust tagasitulekuks. Kaks küllakutset on ikka kaks küllakutset.

10. veebruari hommikupoolik on täielikult turisti päralt. Tee, mis tahad. Longi mööda linna või pikuta kajutis. Igal juhul on kella kahe paiku ürasõit. Nüüd lõpuks võib siis käia linnas ringi nagu sinisele kliimale sünnis: rahulikult, tormamata. Viimased pilgud võluvale Havanna arhitektuurile. Viimased poeskäigud, suhtlemised kuubakatega.

Ja juba sumad läbi kitsaste tänavate sadamasse. Sõid lõunat ja lähed tekile, et lehitada kaugenevale Havannale.

LÕOSKAV PÄIKE, MÜRTSUVAD TRUMMID, VILED, RÕOGATUSED JA TRAMPIVAD NEEGRID

14. veebruari hommikul sõitsime sisse Prantsuse mereta-guse departemangu (sisuliselt ikka koloonia) Guadelope saare halduskeskusesse Basse Terre'i.

Kaldapealsel mängisid mustad sihvakad poisid enmast-unustavalt vutti. Nii kui grusiinid jala maha said, nii tahtsid kohalikega maavõistluse ära pidada. Maavõistlus jäi küll pidamata, sest mustad sihvakad poisid löid araks (Tbilisi «Dünamo» kuulsus siiaagi jõudnud?!), aga grusiinid kolkisid omavahelgi palli vihaselt.

Pärast neljapäevast õõsumist merel tundub, et ka maa kõigub. Ime siis, et meremehed kuivalgi maal taaruvad. Linn ise on pisike ja dekoratiivne, muidugi rohelusse uppuv, kergelt mäginne. Majad on madalad ja steriilselt valged. Ei mingit kuubalikku kirevust. Rahvastik negriidne. Tehnika prantsuse päritoluga. Majaide seintel iseseisvust nõudvad loosungid.

JÄTKUB

KOHVIK- KLUBIS

Oli instituudi taidluskonkurs. Etteasteid kahe päeva peale kokku üheksa, Vähevoitu. Laureaatideks tunnustati ehitusteaduskonna duo ja imepärane «joga», majandusteaduskonna trio, keemiateaduskonna näite-trupp ja kandlemängija, ehitus-, mehaanika- ja automaati-kateaduskonna ühendžässbänd. Kõigi nende esinemist on võimalik näha veel 16. aprillil J. Tombi nim. Kultuuripalees (RSP raames) ja loomulikult ka vabariiklikul konkursil.

Keemiateaduskonna rebased esinemisjulguses.

**«ÖLLEKATEST» LEEDUS
JA MEIL**

Vaheajal käisime Leedumaal. Tutvumine Viiniuse Riikliku Ülikooli ja vanalinnaga oli muidugi tore. See ei olnud meil aga mitte esimene külaskäik. Sedapuhku pakkusid avastamisrõõmu... — öllerestoranid! Kardetud viimane eksam oli läinud päris hästi ja kaua sa ikka ringi kõnnid, kui ülevaht kallab jaanuarilõpu kohta tavatut vihma. Seepärast sobisid meile hästi soojad ja mõnusad istumiskohad.

«Zemaičiu Aline» on öllekelder, mis paikneb vanas restaureeritud hoones. Käänulist ja madalat käiku pidi alla laskuda on pikal mehel üsnagi tülikas. All mitu hubast kongi. Eksi või ära! Võlitud laed, massiivne puumööbel, maitsvad ja priskeed ja kuumad seajalad roheliste hernestega ning praetud leib loovad soodsa meeleolu, ja kolmeliitrine savist öllekann ei tundugi eriti suur.

Huvitav, et kohtadesse, mida me külastasime, pääses sisse täiesti valutult, s. t. ilma järjekordades närvide kulutamiseta. Tallinnas on teadagi igal aastaja kellal ajal «Kolme Kannu» ukse taga punt lärmakaid ootajaid.

Võrdlemisi uus öllerestoran «Tauro Rogas» köidab silma kaasaegse ja nägusa sisekujundusega. Restorani kahel korru-

sel võib tellida mitmeid öllesorte või kalja. Parajasti müügilolevate öllenimetuste kohta annab infot valgustabloo. Selgus, et ölu voolab sellesse hubasesse joogikohta torujuhtme kaudu otse tehasesest.

Keldrikorrusel paikneb suur ringbaar, kus mõned aastad tagasi müüdi ölut koos kannu põhjas hõljuva toore kanamu-

naga. Koos viimaste söömudega neelati alla ka muna, mis oli ühtlasi suupisteks (meil tuntud rebastejoogina).

Esimesel korrusel on saal kõrgete seljatugede abil jaotatud boksideks, nii et laua taga istudes näed ainult vastas- ja kõrvalistujaid, mitte kogu saali. Üks kohalik tütarlaps seletas, et siia restorani armastavad tihti tulla tudengid. Eriti pärast jär-

jekordset eksamit. Siis noored laulavad, tantsivad, ühesõnaga on lõbusad, s. o. pilt, mida tavaliselt meie «öllekates» ei kohta.

Panime tähele, et öllesaalides oli palju noori naisterahvaid. Meil on teadagi naiste öllevastane hoiak. Kui mõni mees-tudeng kutsus oma grupiõe öllerestorani, siis vaadatakse meesterahvast kui kuutõbist. Seda mitmel põhjusel: noorel naisel ei sobi ju seista ukse taga ühises järjekorras koos kahtlaselt punetatavate nägudega mees-tega, sisse saades jällegi samad näod, tugev meeste melu, liivane põrand ja suitsutuhased laud — kahtlemata tunneb neiu end siin äraeksinuna. Pealegi on ju ölu naiste meelest lihtsalt «viha vesi». Kui aga too grupiõe kerge ölleaga siiski nõustub, kuhu siis minna?

See et öllerestoranid on valdavalt meeste pärusmaa, on omast kohast muidugi õige (hirmus, kui «öllekas» jorutaksid ainult naised). Siiski peaks ka meil olema üks hubane öllekohvik, kuhu noormees võiks oma tütarlapsi kaasa kutsuda (ja kuhu kutsutu ka tuleks, ilma iiveldustunnet maha surumata). Ärgu nüüd mõned arvaku, et viimasel uuele kohvikklubile. Lihtsalt on vaja öllejoomiskultuuri tõsta.

**ILMI JA IVO EINMAA,
KÜ-81**

Kolmandat aastat järjest viidi instituudi suusameistrivõistlused läbi Aegviidus.

Esimene võistluspäev. 28. veebruar. Ideaalne suusailm. Rajale läks 30 naist, distantsi pikkuseks 3 km. Võitis Kaja Maits TE-61. Järgnesid Marje Rautso AA-101 ja Maarika Mällo AV-48.

Meeste võistlus 10 km töötas tulla põnev rebimine, sest kohale pidid tulema 1981. ja 1982. aasta meistrid. Aegviidus aga selgus, et Kalev Liibertit ja Reino Rassi polnud. Nii ei suutnudki keegi automaatikutele vastu seista (neli meest esikümnes). L-teaduskonna liidri, Are Metsa võit oli kindel. Orienteerujana tuntud Heiki Einpaul kaotas minuti ja 42 sekundiga. Kalev Joonas juba üle kahe minuti.

Teine võistluspäev. 1. märts. Teatesõidud. Naised 3x3 km. Arvata võis, et energetikaneidude võitu keegi väarata ei suuda. Nii ka oli. Juba esimeses vahetuses tegi Maarika Mällo vahe sisse, mida Malle Sabolotnõi ja Marje Rautso suurendasid. Finišis oli edumaa majanduse ees minut ja 38 se-

kundit. Kolmandaks tuli keemia I võistkond.

Mehed 4x5 km. Automaatikutele pakuti kindlat võitu juba enne starti. Soosikud ise polnud sellega päris nõus, sest teatavasti kätkeb teatesõit endas palju ootamatusi. Ehitajate read olid täienenud võrreldes eelmise päevaga. Nemad tahtsid jätkata kauaaegset traditsiooni (10 aastat järjest on ehitajad teatesõiduvõidu endale jättnud). I etapil sõitsid automaatika ja ehitus eest ära. Ees automaatika, ehitus kaotab 39 sekundiga. Ehitajate II vahetust läheb sõitma instituudi 1982. a. meister Reino Rass. Reino viibki ehitajad 14 sekundiga juhtima. III etapil suudab Kalev Joonas vahe tasa teha ja automaatika ka otsustavalt ette viia. Ehitajad jäävad maha pooleteise minutiga. IV etapil sõidavad värsked instituudi meister Are Mets (L) ja Tarmo Juhansoo (E). Are Mets tulskab finišisse esimesena, automaatikutele seega teatesõiduvõit. Ehitajad kaotavad ligi kahe minutiga. Kolmandaks tuli keemia.

Kahe päeva kokkuvõttes edukamad:

1. Automaatika — 278 p.
2. Keemia — 251 p.
3. Ehitus — 223 p.

Lõpuks aitäh rajameistritele ja kohtunikele ning spordiklubile.

**URMAS UIBOLEHT,
EE-83**

heal juhul vaid vastase kuningas. Matist Matiga rääkida ei ole soovitatav, üks ole Mati nõi-gi matti saanud. Matiga ähvardamist Mati ka ei karda, sest matiknihvid on tal kõik juba ammu selged. Kui Matile külla lähete, jätke kuningas koju, muidu satub see kohe Mati tule alla. Ära minnes ärge mati alla vaadake, võtit nii kui nii ei ole. Matit ka mitte.

AUGUSTIST

August ronis August välja augustis. August oli tookord soe ja ilus. August aga noor ja rumal. Sündinud oli August augustis. Hiljem kasvas August suuremaks. Augustis algasid muutused. August hakkas koju käima aiaaugust. August oli siis juba kollane, kui August enam august ei käinud. August ei tulnudki koju. Augustis oli siis suur torm ja esimesed öökülmad. JÜRI PUHA

**KORVPALLI-
KOHTUNIKUGA**

Lõpulejõudvad NSV Liidu meeste korvpalli meistrivõistlused on mitmeti erinevad eelmistest. Esiteks: kõrgliigas alustas 14 meeskonda ja lõpetab 12. Meie vabariigi korvpallisõprade kurvastuseks ja pettumuseks ei saa nende 12-ne hulgas olema «Kalevit». Teiseks: esmakordselt NSV Liidu korvpallimeistrivõistluste ajaloo kasutatakse medalite väljamängimiseks lisamängude nn. «play-off» süsteemi. Väljapool Nõukogude Liitu on selline süsteem levinud ja võitnud sportmängudes laia poolehoidu. Põhjus on ilmne — meister selgub võistluste lõpus ja seega ka pinge pisib lõpuni. Lühidalt süsteemist. Eelvõistluse I või II kohaga lõpetanud meeskonnad mängivad küllale, kusjuures kolmest mängust on vaja võita kaks ja kui tekib vajadus kolmandale mängule, siis mängitakse see ka turniiri esimesena lõpetanud (antud juhul «Zalgirise») meeskonna koduväljakul. Täna on pronksisaaja juba selgunud — Kiievi «Stroitel». Medalid saamiseks läks vaja ainult kahte mängu. Esimene kuldmedalimäng Moskvas on ka peetud. Teatavasti võitis selle «Zalgiris».

Allkirjutanu oli kahes medalimängus kohtunikuks ning siinjuures mõned kommentaarid sellest harvaesitatavast, kahtlemata vähem olulisest vaatevinklist.

Mängude kaalukus, pinge ei vaja rõhutamist. Selge on see nii mängijatele kui ka kohtunikele. Üldine arvamus, et sellist «köva» mängu kohtunikuna juhtida on raske, ei ole lõpuni päris õige. Tehniliselt heatasemeliste, tugevate meeskondade tasavägist mängu on alati hea juhtida. Värsked mälestus on mul sellisest mängust Kaunases («Zalgiris» — AKSK, mitte veel kuldmedalimäng), millist peetakse viimaste aastate parimaks Nõukogude Liidus.

Esimene finaalmäng Moskvas ja pronksmedaliheitlus Kiievi «Stroiteli» ja Moskva «Dinamo» vahel aga olid veidi teist masti. Põnevust oli, võitluslikkust oli, ka tasavägisust oli, kuid oli ka väga palju tehnilist praaki. Kõik see on muidugi mõistetav. Närvide mängivad oma osa. Mängu juhtivatele kohtunikele esitab see aga lisanõudmisi. Tekib ju palju ebaloogilisi olukordi (korvpalli peetakse väga loogiliseks!) ja veel ebaloogilisemaid lahendusi. Tuleb rohkem vilistada, seega on ka rohkem võimalusi eksimiseks. Igatahes pärast selliseid mängu jääb alati okas kuhugi torkima: midagi justkui valesti ei teinudki, aga torgib ikka.

Pronksivõidus oli suuri teeneid Aleksander Belostennõil, keda peetakse praegu Liidu tugevamaks keskmängijaks. Suurlootuse Arvidas Sabonise (214 cm) ajad on ilmselt veel ees. Mehe sisukust näitab järgmine finaalmäng 18. märtsil Kaunases.

**VALDU SUURKASK,
sanitaartechnika kateedri dotsent**

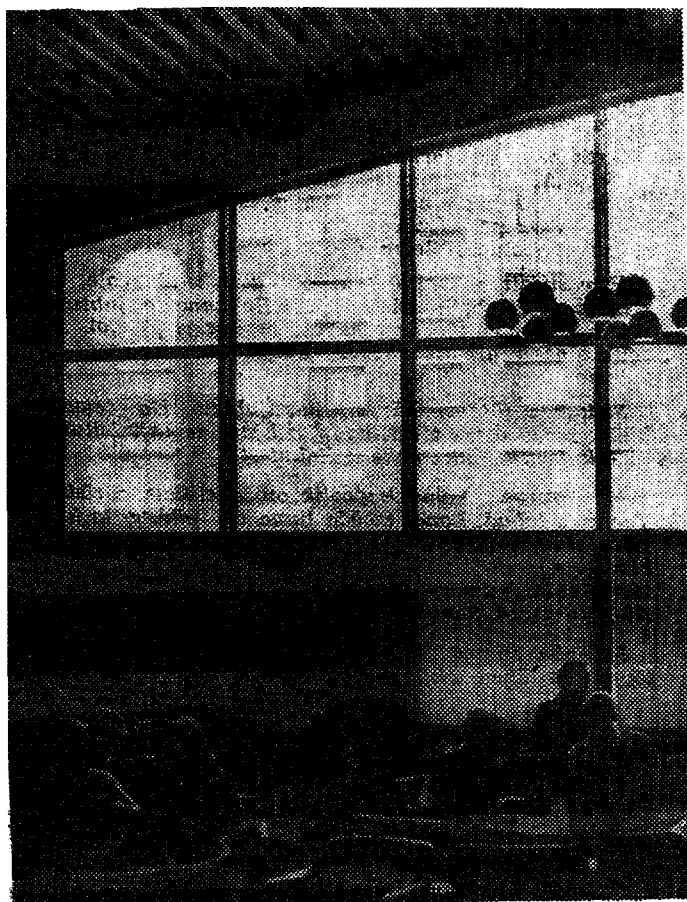
Avaldame kaastunnet Arvedile pisipoja
ANRI LIIVARANNA
surma puhul.
MP-101 ja MP-102.

Avaldame kaastunnet Ivarile disitütre
GEGLE PRITSI
surma puhul.
MA-81, MA-82 ja rühma-juhendaja

MATIST

Mati alla ei tohi võtit panna. Matit ka mitte. Mati alla Mati ei mahugi. Mati alla mahub

Uuel kohvikklubil on ka tasuta rõdu. Mõnusat vaatamist.

Alar Mäe foto

**PEETER
NOVOD**

**UKS KEVADISES
MAASTIKUS**

Andres Ehinile

hing haihtub
maastikuks mu sees
veel hetk ja —
seisaj sulet ukse ees
nii rasked on asted
nii valus on õhk
jalad surevad kastes
taskuis krabiseb põhk
ja ligineb silmitu olend
tal on mu süda
kuid hinge ei ole

*

tahm huulil hing
kärssand sõeks
silms meeletu jahm
rinnus nagu ahi kõeks

astub uhkelt
piki porist teed
käed pilvis õide puhkend
ta tuleb — KEVADE

(1983)